

The coat of arms of the municipality of Wijchen is centered on the page. It features a red shield with a large yellow saltire (X-shape). In the center of the shield is a yellow keyhole. In each of the four quadrants created by the saltire, there is a yellow keyhole. Above the shield is a yellow crown with three main peaks and decorative elements.

Onderzoeksplan 2026 Rekenkamer gemeente Wijchen

Voorwoord

Hierbij bied ik u het onderzoeksplan 2026 van de rekenkamer Wijchen aan.

In dit onderzoeksplan 2026 geeft de rekenkamer aan welke onderzoeken ze gaat starten, welke kosten ze hiervoor begroot en wanneer de onderzoeken gereed zijn.

Voor het onderzoeksjaar 2026 heeft de rekenkamer wederom geput uit de bestaande groslijst van mogelijke onderzoeksonderwerpen. De groslijst is tot stand gekomen op basis van een uitvraag bij de raadsfracties, input vanuit de bewoners van de gemeente en eigen inbreng van de rekenkamerleden. Deze is eind 2023 tot stand gekomen en wordt jaarlijks geactualiseerd. Waarvan de laatste keer in het najaar van 2025. Na prioritering van deze onderwerpen aan de hand van een set aan criteria, is deze longlist teruggebracht tot een shortlist met een beperkt aantal mogelijke onderzoeksonderwerpen. Beide lijsten zijn vervolgens in november 2025 voorgelegd aan en besproken met de klankbordgroep rekenkamer. Na de feedback van de klankbordgroep, heeft de rekenkamer onderstaande drie onderzoeksonderwerpen voor het onderzoeksjaar 2026 vastgesteld:

1. zicht en grip op en weerbaarheid tegen ondermijning
2. onderzoek naar Werkbedrijf Rijk van Nijmegen
3. voorkomen en bestrijden zorgfraude

De rekenkamer zal de raad via de klankbordgroep tijdig informeren wanneer een onderzoek wordt gestart en tussentijds informeren over het verloop van de onderzoeken. Na de eindrapportage zal de rekenkamer in een informatiebijeenkomst de raad technisch en inhoudelijk bijpraten. Waarna het eindrapport, inclusief bestuurlijke reactie van het college hierop, wordt aangeboden aan de raad.

Namens de rekenkamer,

drs. Ron Soehawan MBA
voorzitter

Leden Rekenkamer: Ron Soehawan, Paula den Hartogh, Karin Homan
Ambtelijk secretaris: Thomas Tielen

Inhoudsopgave

1. Inleiding: taak, missie en werkwijze.....	6
2. Hoe heeft de rekenkamer de onderzoeksonderwerpen 2026 geselecteerd?.....	7
3. Wat zijn de criteria die de rekenkamer hanteert?	7
4. Wat mag het kosten?	8
5. Nadere uitwerking rekenkameronderzoeken 2026	9
5.1 Onderzoek 1: zicht en grip op en weerbaarheid tegen ondermijning	9
5.2. Onderzoek 2: Regionaal onderzoek naar Werkbedrijf Rijk van Nijmegen	11
5.3. Onderzoek 3: Landelijk Doe Mee Onderzoek (Vereniging van Rekenkamers): Zorgfraude	13
Bijlagen.....	14
Bijlage 1 Groslijst van onderzoeken Rekenkamer Wijchen.....	14
Bijlage 2: Dit doet de rekenkamer	17

Onderzoeksjaar 2026 in één oogopslag

In 2026 voeren wij de volgende onderzoeken uit:

- Ondernijning
- Werkbedrijf Rijk van Nijmegen
- Zorgfraude

Overige activiteiten in 2026:

- Wij overleggen met de klankbordgroep om te bepalen in welke vorm wij de onderzoeksrapporten presenteren.
- Wij zijn aanwezig bij de bespreking van de onderzoeksrapporten in de commissie- of raadsvergadering.
- De voorzitter spreekt de gemeentesecretaris en griffier individueel.
- Wij voeren regionaal overleg over relevante ontwikkelingen en gezamenlijke onderzoeken.
- De voorzitter is op verzoek aanwezig bij de auditcommissie als adviseur.

Planning	Q1	Q2	Q3	Q4/Q1 2026
Onderzoek 1 Ondernijning		Uitvraag + selectie bureau		
			Uitvoering Onderzoek	
				Eindrapport
Onderzoek 2 Werkbedrijf Rijk van Nijmegen	Uitvraag + selectie bureau			
			Uitvoering Onderzoek	
			Eindrapport	
Onderzoek 3 Zorgfraude		Uitvraag + selectie bureau		
			Uitvoering Onderzoek	
				Eindrapport

Financiën	
Onderzoek 1	€26.000
Onderzoek 2	€10.000
Onderzoek 3	€500
Presentiegeld	€16.000
Lidmaatschap NVRR	€450
Overig	€250
Totaal (maximumbedrag)	€53.200

1. Inleiding: taak, missie en werkwijze

Taak: de rekenkamer geeft invulling aan de taken die vallen onder de gemeentewet (artikel 81a t/m 81k en artikel 182 t/m 185), te weten de verankerde taak om onderzoek te doen naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid.

Missie: de rekenkamer ondersteunt de gemeenteraad bij zijn kaderstellende en controlerende taak. En helpt de raad bij het verder uitdiepen, het vergroten van inzichten, versterken van de controle en het stellen van kaders. De rekenkamer wil bijdragen aan meer inzicht in de prestaties en waar nodig aanbevelingen doen voor de toekomst.

Werkwijze: de rekenkamer voert daartoe onderzoeken uit en bepaalt vanuit haar onafhankelijkheid zelf welke onderwerpen worden onderzocht en hoe het onderzoek wordt ingericht. Hierover rapporteert zij aan de gemeenteraad. Het werk van de rekenkamer is relevant, noodzakelijk en kwalitatief hoogwaardig. De rekenkamer laat zich hierbij leiden door een aantal principes:

1. Zij staat in verbinding met de gemeente
2. Zij werkt zorgvuldig en is opbouwend in haar adviezen
3. Zij verbreedt het beeld van de bestuurders en voedt het debat
4. Zij is van toegevoegde waarde

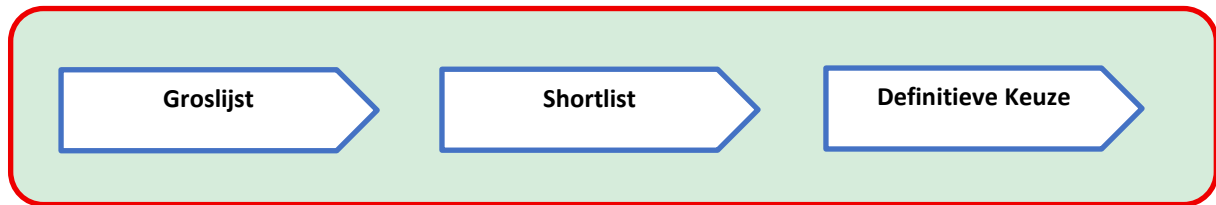
De rekenkamer is een onafhankelijk orgaan die per 1 juli 2023 formeel van start is gegaan. Dit markeert tevens de formele overgang van de situatie van een rekenkamercommissie bestaande uit leden van de raad naar een onafhankelijke rekenkamer. De rekenkamer bestaat uit drie externe leden:

1. Paula den Hartogh (lid)
2. Karin Homan (lid)
3. Ron Soehawan (voorzitter)

De rekenkamer wordt ambtelijk ondersteund door secretaris Thomas Tielen.

De samenstelling, taken en werkwijze van de rekenkamer zijn vastgelegd in de gemeentelijke Verordening Rekenkamer Wijchen. De rekenkamer richt zich niet op 'berekenen' of 'afrekenen', maar op gemeentelijk beleid en uitvoering. Om zo een bijdrage te leveren aan het versterken van de controlerende rol en het lerend vermogen van de raad. De werkwijze van de rekenkamer is vastgelegd in een Reglement van Orde. Voor de aanpak van onderzoeken heeft de rekenkamer een Onderzoeksprotocol ontwikkeld.

2. Hoe heeft de rekenkamer de onderzoeksonderwerpen 2026 geselecteerd?

Voor het onderzoeksjaar 2026 heeft de rekenkamer wederom geput uit de bestaande groslijst van mogelijke onderzoeksonderwerpen. De groslijst (zie bijlage 1) is tot stand gekomen op basis van een uitvraag bij de raadsfracties, input vanuit de bewoners van de gemeente en eigen inzichten van de rekenkamerleden. Deze groslijst is eind 2023 tot stand gekomen en wordt jaarlijks geactualiseerd. Waarvan de laatste keer in het najaar van 2025.

Na prioritering van deze onderwerpen aan de hand van een set aan criteria, is deze longlist teruggebracht tot een shortlist met een beperkt aantal mogelijke onderzoeksonderwerpen. Beide lijsten zijn vervolgens in november 2025 voorgelegd aan en besproken met de klankbordgroep rekenkamer. Na de feedback van de klankbordgroep heeft de rekenkamer drie onderzoeksonderwerpen vastgesteld.

3. Wat zijn de criteria die de rekenkamer hanteert?

De rekenkamer laat zich leiden door de volgende criteria bij het maken van onderwerpkeuzes:

1. Het onderwerp raakt de burger
2. Er is sprake van grote financiële en/of maatschappelijke belangen en dus grotere risico's
3. Er is behoefte aan meer effectiviteit, doelmatigheid en rechtmatigheid
4. Het te verrichten onderzoek is nieuw; er is recentelijk geen vergelijkbaar onderzoek verricht over het betreffend onderzoeksonderwerp. Noch maakt het onderzoeksonderwerp deel uit van staand onderzoek of is onderdeel van bestaand beleid
5. Bij de keuze dient er sprake te zijn van een evenwichtige spreiding tussen het fysieke en sociaal domein
6. Het onderzoek moet passen binnen de taakopdracht van de rekenkamer

4. Wat mag het kosten?

De rekenkamer krijgt een jaarlijks budget toegekend door de raad. Voor het onderzoeksjaar 2026 heeft de raad een bedrag van €53.200 vastgesteld.

Dit budget is met name bedoeld voor de bijdrage aan onderzoeksbureaus en voor de vergoeding voor de leden van de rekenkamer. In onderstaande tabel is een inschatting gemaakt van de kosten. Voor ieder onderzoek wordt een onderzoeksplan opgesteld met daarbij een definitieve raming van de kosten.

Omschrijving	Schatting kosten (excl. BTW)
Rekenkameronderzoek 1:	€26.000
Rekenkameronderzoek 2:	€ 10.000
Rekenkameronderzoek 3:	€ 500
Presentiegeld + reiskosten leden rekenkamer	€16.000
Lidmaatschap van de NVRR	€ 450
Overig	€ 250
Totaal	€53.200

5. Nadere uitwerking rekenkameronderzoeken 2026

5.1 Onderzoek 1: zicht en grip op en weerbaarheid tegen ondermijning

Ondermijning is een sluipend gevaar dat onze samenleving onder druk zet. Criminele netwerken vervagen de grens tussen boven- en onderwereld, en hun invloed reikt verder dan we kunnen zien. Als het gaat om ondermijning, dan ligt de basis in het 'voor verschillende illegale activiteiten gebruikmaken van legale bedrijven en diensten'.¹ Hierdoor vervagen normen en neemt het gevoel van veiligheid en leefbaarheid af. Dit effect heet ondermijning.

Het buitengebied van Gelderland-Zuid is groot. Gemeenten hebben lang niet altijd zicht op wat er zich afspeelt op het gebied van ondermijning. Landelijk is te zien dat criminele activiteiten zich steeds meer verplaatsen naar de buitengebieden. Dit geldt met name voor de productie van soft- en harddrugs en/of illegaal gebruik of bewoning van leegstaande bedrijfsgebouwen, etc.. Op de ranglijst van meest ondermijningsgevoelige gemeenten staat Wijchen op plek 252 van de 352 gemeenten. Dat blijkt uit de Onderwereldkaart, een onderzoek van RTL Nieuws naar zogeheten ondermijnende criminaliteit in Nederland. (22 december 2022 RTL nieuws).

Wijchen scoort dus laag op de lijst van meest ondermijningsgevoelige gemeenten. Dat lijkt goed nieuws. Criminaliteit in welke vorm dan ook kent echter geen grenzen, criminelen worden slimmer, brutaler, internationaler en de daarmee gepaard gaande problematiek wordt ingewikkelder. Vooral ook bij gemeenten met een meer landelijk karakter en bij gemeenten in de nabijheid van een landsgrens zoals Wijchen, is de kwetsbaarheid groter.

ZLTO (Zuidelijk Land en Tuinbouw Organisatie) en LTO Noord (Land en Tuinbouw Organisatie Noord) bevestigen het beeld dat het buitengebied vaker het doelwit is van ondermijning. Waardoor de veiligheid en leefbaarheid op het platteland achteruitgaan. In de eerste helft van 2025 heeft LTO Noord meer meldingen ontvangen dan in heel 2024.² In 2024 heeft 16 procent van de ondernemers in het buitengebied te maken gehad met diefstal of inbraak. Daarnaast heeft 36 procent vermoedens van verdachte situaties rondom drugscriminaliteit en is 8 procent benaderd met een dubieus voorstel voor het huren van een stal, schuur of loods. Cijfers over leegstaande bedrijfsgebouwen, die geen boerenbedrijven zijn, zijn niet voorhanden.

Meldingen van boeren die door criminelen worden benaderd met het verzoek om bijvoorbeeld een schuur te verhuren voor de productie van drugs worden niet als aparte categorie geregistreerd door de politie. Over hoe de signalen vervolgens worden opgepakt doet de politie geen mededelingen.³

Op schriftelijke vragen van de landelijke SP-fractie in 2024 kon de Minister van Justitie geen direct antwoord geven op de vraag hoeveel capaciteit beschikbaar is en daadwerkelijk wordt ingezet. 'Het is aan het lokale gezag om afspraken te maken met de politie over de inzet van capaciteit. Zij maakt de afweging in hoeverre capaciteit hiervoor wordt ingezet.'

In het coalitieakkoord is opgenomen:

"Ondermijning roepen we een halt toe. Daarbij gaat extra aandacht uit naar het buitengebied. Bijvoorbeeld door leegstand in het buitengebied tegen te gaan, en het behalen en vervolgens behouden van het Keurmerk Veilig Buitengebied. Bij de aanpak van ondermijning trekken we samen op met gemeenten in de regio. Daarmee voorkomen we een waterbedeffect". (coalitieakkoord 2022-2026).

¹ Ondermijning Rijksoverheid.nl en Ondermijnende criminaliteit Rijksoverheid.nl

² Criminaliteit pak je samen aan | LTO Noord

³ Binnenlands Bestuur, Aantal meldingen boeren over ondermijning onduidelijk

De gemeente kent een Integraal Veiligheidsplan met ondermijning als geprioriteerd thema. Daarnaast is er ook een (ambtelijk) Uitvoeringsplan. De beleidsnota aanpak van mensenhandel stamt uit 2022. Daarnaast zijn er de Bibob Beleidsregels Tweestromenland 2025 (een actualisatie van het oude beleid uit 2020). En tot slot is er een model werkproces ondermijning opgesteld. Ieder half jaar wordt de gezagsdriehoek geïnformeerd over de voortgang op de geprioriteerde thema's uit het Integraal Veiligheidsplan en het Uitvoeringsplan. De raad wordt jaarlijks (ambtelijk) bijgepraat op o.m. het thema ondermijning. Ten aanzien van leegstand bedrijfsterreinen/-gebouwen heeft de gemeente geen informatie en/of documenten. Maar via Munitax is wel inzage of er sprake is van 'geen OZB-gebruiker'. De vraag is in hoeverre bovengenoemde ondermijning tegengaat.

Redenen om onderzoek hiernaar te doen

De rekenkamer ziet dat de aandacht en de urgentie rondom ondermijning in gemeenten toenemen. En de vraag doet zich voor in hoeverre Wijchen hierop is voorbereid. Wat is het beleid hieromtrent, doet het beleid wat het moet doen, in hoeverre sluit bestaand beleid aan op of werkt het door in aanpalende beleidsterreinen (Bibob, VTH, leefbaarheid, huisvesting (internationale werknemers, arbeidsmigranten), leegstand bedrijfsgebouwen, meldingen klachten inwoners, etc.)? Zijn er nieuwe ontwikkelingen die ertoe nopen dat bestaand beleid dient te worden aangepast? Welke bijdrage levert regionale samenwerking? Om deze redenen wenst de rekenkamer inzicht te krijgen in de mate waarin in het gebied sprake is van ondermijning en de weerbaarheid daartegen.

Alle raadsfracties hebben in hun verkiezingsprogramma 2022-2026 ondermijning als belangrijk thema opgenomen. En de verwachting is dat dit ook voor de komende raadsperiode zal gelden. De rekenkamer vindt het belangrijk om de raad inzicht te geven in de effecten van het gemeentelijk beleid bij het doelmatig en doeltreffend bestrijden van ondermijning.

Voorlopige onderzoeksvraag: In hoeverre heeft de gemeente Wijchen zicht en controle op het voorkomen en bestrijden van ondermijning in het buitengebied en op bedrijventerreinen en in hoeverre is de gemeente voldoende weerbaar?

Voor de verdere uitwerking van het onderzoek worden de volgende deelvragen meegenomen:

- In welke mate is er sprake van oneigenlijk of illegaal gebruik van bedrijfsruimten en openbare ruimte?
- In welke mate is er sprake van illegale bebouwing?
- In welke mate is er sprake van leegstand op bedrijventerreinen en in het buitengebied, en welke risico's brengt dit mee?
- In welke mate is er sprake van aantasting van de openbare ruimte (bijv. illegale dumping)?

Arbeidsmigratie wordt binnen deze opzet betrokken vanuit het perspectief van mogelijke risico's op ondermijning, zoals illegale of onwenselijke huisvesting.

- In hoeverre leidt ondermijning tot illegale of onwenselijke huisvesting van arbeidsmigranten?

Beleid en uitvoering worden door de volgende deelvragen meegenomen:

- Hoe ziet het gemeentelijk beleid op het gebied van het voorkomen en bestrijden van ondermijning (inclusief toezicht, handhaving en samenwerking) eruit?
- Hoe doeltreffend en doelmatig is dit beleid? In hoeverre draagt het huidige beleid bij aan het tegengaan van ondermijning in de gemeente Wijchen?
- Welke instrumenten gebruikt de gemeente en hoe effectief worden deze toegepast?
- Wat is de bijdrage van regionale samenwerking?
- In hoeverre is de gemeente Wijchen voldoende weerbaar?

NB: de definitieve onderzoeksvragen worden vastgesteld na de gunning van de opdracht aan een onderzoeksbureau.

5.2. Onderzoek 2: Regionaal onderzoek naar Werkbedrijf Rijk van Nijmegen

WerkBedrijf Rijk van Nijmegen (Werkbedrijf) is ontstaan uit een samenwerking tussen voormalig Breed (sociale werkvoorziening) en de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen. De afstemming en samenwerking binnen deze zeven gemeenten is geregeld in de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR). Werkbedrijf geeft -namens deze gemeenten- uitvoering aan de Participatiewet. Daartoe bemiddelt zij tussen werkgevers en werknemers. Voor een vaste of tijdelijke baan, zo nodig met begeleiding op de werkplek.

WerkBedrijf adviseert organisaties en werkgevers en plaatst en begeleidt werkzoekenden. Deze werkzoekenden bestaan in hoofdlijnen uit twee doelgroepen, te weten banenindicatie kandidaten en overige Participatiewet kandidaten. In 2023 liep het (regionale) Beleidskader 'Werk voorop!' af. In de eerste helft van 2024 stelden de deelnemende gemeenteraden het Beleidskader arbeidsmarkt en re-integratie 2024-2027 regio Rijk van Nijmegen 'Klaar voor nieuwe kansen!' vast. En daarmee de kaders voor de uitvoering van de arbeidsmarkt- en re-integratietaken van het regionaal WerkBedrijf voor de periode 2024-2027. Opvallend hierbij is dat, hoewel het gebruikelijk is bij de actualisatie van beleid, er geen evaluatie lijkt te zijn uitgevoerd.

In het nieuwe beleidskader wordt enkel vooruitgekeken. Opvallend kenmerk van het aflopende en ook (weer) het nieuwe beleidskader is het werken met zogenaamde 'focusgroepen'. Interessante vraag is daarbij uiteraard welke resultaten uit de vorige periode maken dat dezelfde aanpak wordt gecontinueerd. Vanuit de klankbordgroep van de Rekenkamer en de raad is de vraag gesteld hoe het zit met deze regionale samenwerkingsvorm en met name de effectiviteit ervan. Deze kwestie leeft ook onder de collega-gemeenten.

Dit onderzoeksonderwerp is overgeheveld van onderzoeksjaar 2025 naar onderzoeksjaar 2026. Reden hiervoor is dat gemeente Beuningen in 2025 reeds gestart was met een eigen onderzoek naar Werkbedrijf. Dat onderzoek richtte zich op het onderdeel Werk⁴ op de effectiviteit, doelmatigheid en rechtmatigheid van de inzet van WerkBedrijf specifiek toegespitst op de Beuninger situatie. In afwachting van de resultaten van dit onderzoek, hebben de overige collega-rekenkamers besloten om een gezamenlijk en breder onderzoek door te schuiven naar het onderzoeksjaar 2026.

Redenen om onderzoek hiernaar te doen

Hoewel het onderzoek van rekenkamer Beuningen een beperkte scope en onderzoeksmethodiek kent, vormt het wel een goede basis voor het beoordelen van de doeltreffendheid en doelmatigheid van WerkBedrijf. Er blijft nog een aantal vragen onbeantwoord die via een verdiepend onderzoek nader kunnen worden beantwoord. In dat verdiepend onderzoek kan de informatie worden geactualiseerd en verrijkt door middel van aanvullende deskstudie en interviews met een grotere scope, bredere methodiek en grotere pallet aan te interviewen stakeholders. Hierin kan nader worden ingezoomd op:

- Beleidsontwikkeling en -uitvoering;
- Evaluatie voorgaande periode en de wijze invulling aanbevelingen in nieuw beleid;
- Focus van Werkbedrijf op focusgroepen;
- Inzet WerkBedrijf en effectiviteit van de ondernemersdienstverlening en focus op kansberoepen;
- De ambities en/of inzet van de benchmarkgemeenten t.o.v. die van WerkBedrijf (doelmatigheid).

⁴ Betreft de toeleiding en begeleiding naar (betaald) werk, d.w.z. exclusief de sociale werkvoorziening

Doordat er sprake is van een regionaal onderzoek, kunnen de kosten gespreid worden over de deelnemers, waardoor enerzijds het totale onderzoeksbudget groter is en de individuele bijdrage per deelnemende gemeente kleiner.

Voorlopige onderzoeksvragen:

- a. Hoe doeltreffend en doelmatig was de inzet van WerkBedrijf Rijk van Nijmegen ten aanzien van het bereiken van de ambities zoals deze waren opgenomen in het 'Beleidskader Werk Voorop!'?**
- b. Hoe zijn de ervaringen en resultaten uit de periode 2020-2023 meegenomen in het beleidskader 'Klaar voor nieuwe Kansen!' 2024-2027?**

NB: de definitieve onderzoeksvragen worden vastgesteld na de gunning van de opdracht aan een onderzoeksbureau.

5.3. Onderzoek 3: Landelijk Doe Mee Onderzoek (Vereniging van Rekenkamers): Zorgfraude

Zorgfraude is een omvangrijk en ingrijpend vraagstuk. Vanaf 2015, het moment waarop het sociaal domein bestuurlijk grondig is hervormd, komt in de media een gestage stroom van alarmerende berichten op gang. De berichten brengen niet alleen de negatieve financiële gevolgen van zorgfraude aan het licht, er is vaak ook sprake van ingrijpend menselijk leed bij vooral kwetsbare mensen.

Zorgfraude is het opzettelijk misleidend handelen binnen de zorgsector om geld te verkrijgen of misbruik te maken van zorggelden, die bedoeld zijn voor daadwerkelijke zorg. Dit kan gebeuren door zorgverleners of door patiënten, bijvoorbeeld door zorg te declareren die niet geleverd is, ongeschoold personeel in te zetten, of een persoonsgebonden budget (pgb) voor andere doeleinden te gebruiken. De gevolgen van zorgfraude zijn onder meer slechtere zorg, langere wachttijden en ondermijning van het zorgstelsel.

In veel casussen blijken zorgfraude en georganiseerde criminaliteit verweven te zijn: gevallen waarin mensen met een zorgvraag niet de vereiste zorg krijgen en ook slachtoffer zijn van uitbuiting, gedwongen arbeid, bedreiging en doelbewuste sociale isolatie.

Landelijk zijn er diverse signalen dat ook binnen gemeenten sprake is van (grootschalige) zorgfraude. Het Openbaar Ministerie en de Nederlandse Arbeidsinspectie hebben zorgfraude als één van hun prioriteiten aangemerkt. De exacte omvang van zorgfraude is onbekend: fraude onttrekt zich immers per definitie zoveel mogelijk aan de openbaarheid. Schattingen lopen uiteen van 3 tot 10% van het bedrag dat aan de gehele zorgsector wordt uitgegeven.

Fraude met zorggelden is divers. Er zijn bijvoorbeeld malafide zaakwaarnemers die het persoonsgebonden budget van chronisch zieken of gehandicapten in eigen zak steken, of zorgaanbieders die niet uitgevoerde behandelingen wel declareren of zorgaanbieders die behandelingen hoger declareren. In alle gevallen komt zorggeld niet terecht waar het hoort en komt de bekostiging van de zorg in het gedrang.⁵

Niet alleen de omvang en de aard van het probleem zijn reden tot zorg: eerder rekenkameronderzoek laat zien dat ook de aanpak ervan door overheden problematisch blijkt.⁶

Redenen om onderzoek hiernaar te doen

Binnen de gemeente Wijchen gaat een aanzienlijk deel van de begroting naar het sociale domein en zorg in brede zin. De wmo, jeugd, welzijn en gezondheid, armoede en minimabeleid. In 2024 en 2025 betrof dit ongeveer 60% van het besteedbaar deel van de gemeentelijke begroting.

De vraag doet zich voor in hoeverre deze gelden juist en in hun volledigheid terecht komen op de plekken waar ze horen. Ook doet zich de vraag voor hoe het toezicht en de controle hierop is geregeld. Geen enkele organisatie is immuun voor fraude. De vraag is echter hoe goed de organisatie zichzelf daartegen heeft bewapend.

De (voorlopige) onderzoeksvragen: Hoe weerbaar zijn gemeenten en samenwerkingsverbanden tegen zorgfraude binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning en Jeugdwet? Welke aanpak en maatregelen nemen gemeenten om zorgfraude tegen te gaan, zowel preventief als repressief, en wat zijn de effecten hiervan?

NB: de definitieve onderzoeksvragen worden vastgesteld na de gunning van de opdracht aan een onderzoeksbureau.

⁵ Bron: website Openbaar Ministerie, www.om.nl

⁶ Onlangs werd weer eens duidelijk hoe eenvoudig het is om te frauderen met diploma's en certificaten. Recente berichtgeving gaat met name over een onderzoek naar het (Ervaringscertificaat) EVC-bureau F&P Educatie, dat mogelijk tientallen zorgcertificaten onterecht omzette in officiële mbo-diploma's. Ook het SKJ-register (Kwaliteitsregister Jeugd) ziet grootschalige fraude met vastgelegde ervaring bij jeugdzorgwerkers: 'Er wordt bewust gesjoemeld' (www.register.skjjeugd.nl)

Bijlagen

Bijlage 1 Groslijst van onderzoeken Rekenkamer Wijchen

In 'groen' de onderzoeken die zijn afgerond. In 'roze' de onderwerpen die nog lopen'. In 'blauw' de onderzoeken die worden opgestart

	Portefeuille College	Onderwerp	Start onderzoek	Afronding en bestuurlijke behandeling
23	Armoede- en minimabeleid	Effectiviteit bestrijding kinderarmoede/ minimabeleid	2024	Commissie 3/4/25 Raad 17/4/25
4	Versterken inwonerbetrokkenheid	Inwonersparticipatie bij bouwprojecten. In hoeverre voldoen de participatietrajecten in 2021-2023 aan de eigen maatstaven van de gemeente? Hoe kan participatie bij (grote) bouwprojecten in de toekomst verbeterd worden?	2025	Commissie 12/6/25 Raad 26/6/25
12	Ruimtelijke ordening	Zie ook programma 4	2025	Commissie 12/6/25 Raad 26/6/25
15	Klimaat en energie	Energiebesparingsplicht bedrijven	2024	Commissie 12/6/25 Raad 26/6/25
15	Klimaat en energie	a. Hoe geeft gemeente sturing aan de realisatie van haar klimaatdoelstellingen? b. Voortgang op het gebied van duurzaamheid?	2025	2026

9	Financiën	c. Onderbesteding	2025	2026
		d. De kosten van afvalverwerking voor inwoners (zie ook programma 29a) e. Inhuur van adviesbureaus en externe inhuur bij gemeenten (zie ook programma 34) f. Vast personeel versus inhuur en controleerbaarheid voor de raad (zie ook programma 34) g. Grip op risicovolle projecten		
2	Openbare orde en veiligheid	Grip en toezicht op en weerbaarheid tegen ondermijning	2026	2026
3	Regionale samenwerking	Zicht en controle van de raad op Gemeenschappelijke Regelingen: casus Werkbedrijf Rijk van Nijmegen	2025	2026
16	Wmo en Jeugdzorg	a. Zorgfraude	2026	2026
28	Mobiliteit en Openbare Ruimte	Toekomstbestendiger onderhoud van de Openbare Ruimte		
34	Bedrijfsvoering	a. Kwetsbaarheid interne organisatie; inhuur van adviesbureaus en externe inhuur bij gemeenten (zie ook programma 9) b. Rol van de raad in de druk op de ambtelijke organisatie; wat kosten moties eigenlijk aan geld en inzet van ambtenaren? c. Oorzaak personeelsverloop Werkorganisatie Druten Wijchen d. Voordelen van de ambtelijke fusie?		
10	Wonen	a. Regelingen voor starters op de woningmarkt b. Effectiviteit beleid sociale huurwoningen		

16	Wmo en Jeugdzorg	a. Mantelzorgbeleid b. Inkomensondersteunende maatregelen voor de minima (zie ook programma 23) c. Toegankelijkheid wmo		
20	Economie en toerisme	De impact van toerismebeleid op de leefbaarheid op en rond Alverna. Wat is de rol van de gemeente binnen alle planvormingen en is deze rol gepast binnen de bevoegdheden van de gemeente?		
24	Arbeidsmarkt	Zicht en grip op arbeidsmigratie		
6	Vluchtelingenopvang	De effectiviteit en doelmatigheid van de opvang statushouders en Oekraïners (zie ook programma 25)		
25	Statushouders en inburgering	De effectiviteit en doelmatigheid van de opvang statushouders en Oekraïners (zie ook programma 6)		
29	Milieu en afval	De kosten van afvalverwerking voor inwoners (zie ook programma 9)		

Dit doet de Rekenkamer

Het werk van de gemeente wordt steeds belangrijker. Het gaat over veel geld en het raakt steeds meer verbonden met het werk van andere overheden en organisaties. Dat kan allerlei vragen oproepen. De gemeenteraad kan veel informatie krijgen van het college van B&W en ambtenaren. Daarnaast is een onafhankelijke blik nodig. De Rekenkamer heeft die. Zij beslist zelf welk onderzoek zij doet en doet ook onderzoek op verzoek van de gemeenteraad of fractieleden.

Dit doen we

De Rekenkamer voert onafhankelijk onderzoek uit of de gemeente haar taken goed en rechtmatig uitvoert en het geld goed besteedt. Op die manier ondersteunt de Rekenkamer de gemeenteraad.

Hier letten we op

Doeltreffend: is het gewenste effect behaald?

Doelmatig: is het tegen zo laag mogelijke kosten?

Rechtmatig: is het volgens de wetten en regels?

Onafhankelijk

Het onderzoek van de Rekenkamer helpt de gemeenteraad in zijn kaderstellende en controlerende rol, juist doordat het neutraal en niet politiek gekleurd is.

Hoe we werken

De Rekenkamer doet objectief onderzoek en adviseert daarmee de gemeenteraad, het college van B&W en de gemeentelijke samenleving. De Rekenkamer kan ook onderzoek doen naar politiek gevoelige onderwerpen. In het algemeen gaan we hierbij als volgt te werk.

